

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд

„КУЛТУРАТА В СЪВРЕМЕННОТО ГРАДСКО ПЛАНИРАНЕ НА ЕВРОПА“

с автор РАДОСЛАВА ВЛАДИМИРОВА КЪНЕВА, редовен докторант към катедра „История и теория на културата“ на Софийски университет "Св. Климент Охридски" по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата

от доц. д-р Лъчезар Антонов (ЮЗУ „Неофит Рилски“)

Представеният за разглеждане дисертационен труд е посветен на актуалната тема за стратегическо градско планиране и ролята на културата в него, която до момента не е била поставяна и разработвана като самостоятелно и обстойно научно изследване у нас, въпреки наличието на утвърдени специалисти по темата (и то най-вече културолози), които са пряко ангажирани с различни аспекти от нейното проблематизиране на местна почва.

Дисертационният труд на Радослава Кънева е с общ обем от 222 страници и е структуриран в увод, четири глави, заключение, библиография и приложения. Библиографията е релевантна на съдържанието на дисертацията и включва впечатляващ брой литературни и информационни източници на български и английски език. Не съм установил наличието на заглавия, посочени в библиографията, които да не са използвани в текста. В частта с приложенията е включен добре подбрани за нуждите на изследването снимков материал и документацията, свързана с емпиричното проучване, проведено от докторантката (въпросник за полу-структурирани интервюта с експерти, списъци с респонденти).

Дисертацията е придружена от автореферат с обем от 29 стр., в който са представени основните параметри на изследването, достигнатите от него изводи, както и направените въз основа на неговата реализация препоръки относно интегрирането на културата в градското планиране. В автореферата са посочени коректно и систематизирано самите приноси изследването, както и публикациите на авторката по темата на дисертацията. Публикациите са

поместени в български научни издания с научно рецензиране, които фигурират в Националния референтен списък на НАЦИД, а тяхната бройка отговаря на изискванията за придобиването на образователната и научна степен „доктор“ по съответното професионално направление, съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

В увода на дисертацията са представени обекта и предмета на изследване, неговите цели и задачи, посочени са изследователските въпроси, на които авторката се ангажира да отговори в работа си и методите, чрез които възнамерява да направи това. Коректно са посочени работните хипотези на изследването, неговата пространствена и времева рамка, както и конкретните въпроси, обуславящи „изследователското любопитство“ (стр. 6) на авторката, а именно: „каква е ролята на културата в градските политики, коя култура и как по-точно тя се инструментализира за промяната в градската среда, „общува“ ли културата с други обществени сектори и какви са формите на това взаимодействие?“ (стр. 6).

В тази въстъпителна част Радослава Кънева ясно декларира и трите основни цели на своето изследване:

- да проследи процеса на градско планиране и въвеждането на културата като основен ресурс за трансформация на територията,
- да идентифицира и анализира конкретни градоустройствени и стратегически градски планове и ролята на културата в тях и
- да разкрие влиянието на инструментализирането на култура в промяната в градската среда. (стр. 10).

Така формулираните изследователски цели предполагат широка палитра от методи, чрез които те да бъдат изпълнени. Давайки си сметка за това, докторантката ни представя подробно широкоспектърния методологически инструментариум, с който възнамерява да работи, правейки обосновка на неговата целесъобразност, най-вече по отношение на набавянето и обработката на нужните за изследването й данни: „В основата на използваните методи са събирането и анализирането на качествени данни от разнообразни източници – документално и теренно проучване на избрани изследователски случаи, полу-структурирани интервюта с експерти, наблюдения и неформални разговори.“ (стр.16)

Считам, че методологията на изследването е адекватно подбрана и това е повлияло съществено за успешното изпълнение на поставените

изследователски цели.

Дисертацията се отличава с избор на оригинална тема и подход на научното изложение. Нейният теоретичен фундамент е базиран на добре проучен, концептуално осмислен и академично овладян материал от научните области на културните и градските изследвания (cultural and urban studies), социологията и антропологията. Авторката анализира компетентно и задълбочено въпроса за пространствените градски трансформации и мястото на култура в процесите на подобряване и обновяване на градската среда, достигайки до важни изводи относно спецификите и дефицитите в културното планиране. Въз основа на тези изводи, тя успява да предложи и конкретни, напълно изпълними и реално приложими в практиката препоръки. Оценявам това като безспорен принос на дисертационния труд.

Добро впечатление в работата прави и добросъвестно направения от Радослава Кънева документален преглед на основните релевантни източници, които касаят институционалната рамка, в която се движи съвременното градско планиране - международни споразумения, наднационална и национална законова рамка и др.

Докторантката познава отлично основната научна литература по темата на своето изследване, но изворовият материал, върху който е базирано изследването ѝ не се ограничава единствено до литературните и документални източници. Изследването е базирано и на информация „от първа ръка“, получена в резултат от проведените от Радослава Кънева 15 полуструктурирани интервюта с експерти от практиката в периода март-май 2024 г.. Тази коректно събрана и прецизно анализирана от нея информация не само допълва и обогатява самото изследване, но и придава допълнителна аргументативна тежест на направените от нея изводи и препоръки по отношение на интегрирането на културата в градското планиране.

Особено интересна и с подчертано приносен характер е и последната глава на дисертацията, в която докторантката ни представя два избрани от нея изследователски случая (case studies) за конкретни намеси в градска среда, при които културата присъства като ключов елемент. Първият случай е регионалният център за съвременни изкуства „Топлоцентра“ , вторият – проектът „Урбинат – зелен коридор на здравето“. Авторката очертава приликите и разликите на тези два случая, обвързвайки смислово и логически тяхната проблематизация със засегнатите от нея в предходните глави на труда

й въпроси, касаещи стратегическото планиране на града. Тя ни представя тези два случая като два примера за културно обновяване, споделящи много общи характеристики помежду си, но същевременно подчинени на два различни подхода към самата концепция за градско обновяване. Тя разглежда първия случай като пример за градско обновяване, водено от култура, където един обект допринася за цялостното развитие на града, а вторият - като пример за културно обновяване на публични пространства, при което културата няма водеща позиция, но е изцяло интегрирана в подхода за обновяване на територията (стр. 151). Радослава Кънева е запозната изключително добре и с двата случая и умело онагледява чрез тях голяма част от своите тези относно въздействието, което градските планове и политики за развитие имат върху пространствената трансформация в града. Считам, че анализът на тези два случая, пряко кореспондиращ с изводите, достигнати в предходните части на дисертационния труд, придава цялостност и завършеност на изследването.

В заключение ще си позволя да отправя един въпрос към докторантката, който касае именно тези два изследователски случая. В уводната част на своята работа, тя твърди, че основните роли на културата в обновеното пространство са две – „да сплотява общността и да въвежда устойчивият начин на живот в ежедневието на жителите“ (9 стр.). Въпросът ми е, как точно може да бъде установена ефективността на инструментализираната за нуждите на обновяването култура в онези градски пространства, които тя разглежда като изследователски случаи в последната глава на изследването си. Или казано по друг начин, как може да бъде проверено, дали и доколко културата е способствала подобряването на социалното сближаване и постигането на устойчиво развитие в онези вече обновени пространства, за които авторката има преки наблюдения и които ни представя като носители на „идеите и принципите на културното обновяване“ (стр. 151).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на написано по-горе считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“. Трудът е методологически и теоретично издържан, а изводите в него са практически приложими. Той е оформен и представен в необходимия академичен и технически вид, а съпътстващите го документи са изготвени според

изискванията на закона и другите нормативни документи, уреждащи процедурата. Авторката демонстрира изключителна добро познаване на темата, върху която работи и отлична ориентация в сложната нормативна документация, свързана с нея. Тя достига до своите изводи за стратегическо градско планиране и ролята на културата в него на базата на актуална, научно достоверна и емпирично проверена информация. Приемам без възражения посочените в автореферата научни приноси на дисертационния труд, които намирам за логично следствие от проведеното научно изследване. Не съм установил плагиатство и приемам дисертационния труд като авторска научна разработка. Имайки предвид описаните от мен качества и достойнства на предоставения ми за оценяване дисертационен труд, напълно убедено предлагам присъждането на образователната и научната степен „доктор” по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата на Радослава Владимирова Кънева.

27.02.2025

София

Член на научното жури:

Доц. д-р Лъчезар Антонов